

Timrå kommun
Köpmangatan 14
861 82 Timrå

Timrå kommun – köp av hängbro

Konkurrensverkets beslut

Timrå kommun har brutit mot 15 kap. 4 § lagen om offentlig upphandling (2007:1091) LOU genom att 7 juli 2014 ingå avtal om köp av en hängbro med Aktiebolaget Anders Dahlin utan annonsering samt mot 15 kap. 18 § LOU genom att inte dokumentera inköpet.

Ärendet

Vi har systematiskt granskat er inköpsverksamhet (en fördjupad upphandlingsgranskning). Granskningen har i detta fall inneburit att vi har begärt bokföringsinformation elektroniskt från er. Vi har därefter jämfört ett antal av era inköp med vilka upphandlingsförfaranden som ni har genomfört.¹ Vi valde att bl.a. titta närmare på om ert köp av hängbro följer LOU.

Ni har den 7 juli 2014 anskaffat en spänd hängbro för gång- och cykeltrafik till ett sammanlagt belopp om 820 000 kronor exklusive mervärdesskatt. Ni kontaktade tre möjliga leverantörer och undersökte om de kunde leverera den efterfrågade typen av bro. Det genomfördes inte något annonserat upphandlingsförfarande enligt LOU.

Ni har fått tillfälle att yttra er över ett utkast till beslut men ni har avstått.

¹ En fullständig beskrivning av metoden finns i Konkurrensverkets granskningsrapport i ärende nr 80/2015. Vi har även fattat tillsynsbeslut avseende era inköp av datorer och IT-tjänster (KKV dnr 270/2015), köp av VA-/eltjänster (KKV dnr 273/2015), köp av stängsel (KKV dnr 274/2015) och ert skolprojekt (KKV dnr 275/2015).

Skäl för beslutet

Vi bedriver tillsyn över upphandlingslagstiftningen i syfte att öka regel- efterlevnaden och att bidra till en effektiv offentlig upphandling. Tillsynen bedrivs bland annat genom tillsynsbeslut eller ansökan om upphandlings- skadeavgift enligt 17 kap. 1 § LOU.

En ansökan om upphandlingsskadeavgift ska lämnas in inom ett år från att avtalet slöts (jfr. 17 kap. 7 § LOU). Vi har därför valt att istället fatta ett tillsynsbeslut.

Rättsläget

Syftet med upphandlingsreglerna är bland annat att upphandlande myndigheter ska använda offentliga medel för köp av varor och tjänster på bästa sätt, genom att uppsöka och dra nytta av konkurrensen på aktuell marknad. Samtidigt syftar regelverket till att ge leverantörerna möjlighet att tävla på lika villkor i varje upphandling.

Alla offentliga upphandlingar ska genomföras på ett öppet och transparent sätt. Leverantörerna ska behandlas lika och principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet ska följas. Det framgår av 1 kap. 9 § LOU.

En upphandlande myndighet som planerar att tilldela ett kontrakt ska som huvudregel annonsera upphandlingen om värdet överstiger en viss procent av det tröskelvärde² som är aktuellt (direktupphandlingsgränsen). Denna gräns var från och med juli 2014 505 800 kronor.

Den upphandlande myndigheten måste beräkna det totala värdet av varje kontrakt för att avgöra vilka regler i LOU som gäller. Tröskelvärdena enligt 3 kap. 1 § LOU avgör om en upphandling ska följa de nationella reglerna i 15 kap. LOU eller de direktivstyrda reglerna. Vid beräkning ska värdet av kontraktet uppskattas till det totala belopp som kan komma att betalas. Options- och förlängningsklausuler ska beaktas som om de utnyttjats. Detta följer av 3 kap. 3 § och 15 kap. 3 a § LOU.

De undantag som finns från huvudregeln om annonsering anges i 4 kap. 5-9 §§ och 15 kap 3 § LOU. Till exempel får en direktupphandling genomföras om det som ska upphandlas endast kan tillhandahållas av en viss leverantör. En upphandlande myndighet får också genomföra en direktupphandling om det

² Tröskelvärdet är den beloppsgräns som avgör om en upphandling ska följa de nationella reglerna (15 kap. LOU) eller de direktivstyrda reglerna (övriga kapitel i LOU).

finns synnerlig brådska som inte har kunnat förutses av den upphandlande myndigheten. Undantagen ska tolkas restriktivt.³

Av 15 kap 18 § LOU framgår att upphandlande myndigheter ska anteckna skälen för sina beslut och annat av betydelse vid upphandlingen om upphandlingens värde överstiger 100 000 kronor.

Konkurrensverkets bedömning

Ni har gjort en otillåten direktupphandling. Ni har inte annonserat er avsikt att ingå ett avtal om en bro enligt 15 kap. LOU utan istället endast kontaktat tre möjliga leverantörer och efterfrågat deras möjligheter att leverera. Att formlöst vända sig till olika leverantörer ersätter inte ett annonserat förfarande enligt LOU. Kontraktsvärdet överstiger gränsen för direktupphandling.

Vi kan inte i vår utredning se att något undantag är tillämpligt. I och med att ni har vänt er till tre olika leverantörer finns det till exempel inte stöd för att hängbron av endast kunde tillhandahållas av en viss leverantör. Det finns inte något stöd för att det har varit nödvändigt att ingå avtalet och inte heller att det har varit bråttom, av någon orsak som ni inte har kunnat förutse.

Det finns även andra undantagsbestämmelser än undantaget för att endast en viss leverantör kan tillhandahålla varan eller tjänsten och synnerlig brådska. Dessa framgår av 15 kap. 3 § och 4 kap. 5-9 §§ LOU. Det finns ingenting i ärendet som tyder på att övriga undantag aktualiseras.

När ni ingick avtalet genomförde ni därför en otillåten direktupphandling.

Ni har inte dokumenterat avtalet enligt de krav som framgår av 15 kap. 18 § LOU.

³ Se till exempel EU-domstolens uttalande i mål C-26/03 Stadt Halle, punkt 46, förarbetsuttalande i prop. 2006/07:128 s. 291 och Högsta förvaltningsdomstolens avgörande RÅ 2005 ref. 10.

Slutsats

Ert inköp av hängbro utgör en otillåten direktupphandling. Era kontakter med tre leverantörer uppfyller inte LOU:s krav på att annonsera sina behov och det har inte funnits möjlighet att göra undantag från denna huvudregel.

Detta beslut har fattats av generaldirektören. Föredragande har varit Dick Moberg.

Dan Sjöblom

Dick Moberg

HUR MAN ÖVERKLAGAR, bilaga 1

Detta beslut publiceras på Konkurrensverkets webbplats